

“Vad ska vi göra med allt vi får veta?”

Ommeij-rapporten om barn och ungas mående
2024

En tredjedel av de barn och unga som har träffat någon för sitt mående upplever att de bara delvis eller inte alls har fått hjälp med rätt problem.

Förord

Ommej hjälper barn att komma till tals och berätta om hur dom har det i alla delar av sitt liv.

Den psykiska ohälsan hos barn och ungdomar i Sverige kräver omedelbar och prioriterad uppmärksamhet, särskilt då den har fördubblats under det senaste decenniet¹. Det är inte bara en tragedi för de drabbade barnen och deras familjer, utan en kris som hotar grunden för vår samhällsutveckling, mänskliga rättigheter, jämlikhet och en frisk demokrati. Att självmord är den vanligaste dödsorsaken bland ungdomar i åldern 15 - 24 år² är ett tydligt tecken på att denna fråga kräver akuta och omfattande åtgärder.

Ett stort hinder i kampen mot barns psykiska ohälsa är de splittrade vård- och stödsystem som förbiser barnens behov i ett helhetsperspektiv. Ofta saknas nödvändig kompetens eller resurser för att se barnets situation i dess helhet. Detta leder till en tveksamhet bland professionella att inhämta mer information än vad de anser nödvändigt, delvis på grund av osäkerhet kring hur man ska hantera all information.

Frågan som uppstår är **“Vad ska vi göra med allt vi får veta?”** vilket tydligt pekar på ett behov av bättre samordning och utbildning för att säkerställa att barnets bästa alltid står i fokus. Ytterligare en konsekvens av detta är att det ofta

läggs mycket fokus på att behandla symtom istället för att angripa de bakomliggande orsakerna till barnets problem. Vilket i sin tur ofta innebär att vi investerar i kortsiktiga lösningar istället för att tidigt och så snart vi identifierat grundproblemet försöka lösa det, innan det orsakar ytterligare problem.

“Vi kan inte fråga, för vad ska vi göra med allt det vi får veta?”

Citat från en skolchef

¹ Socialstyrelsen, [Psykisk hälsa hos barn och unga](#).

² Suicide Zero, [Om Självmord](#).

En övergripande förändring av verksamheter som möter barnen, med större vikt på förebyggande och hälsofrämjande insatser, är brådskande och nödvändig. Forskning betonar vikten av att involvera barn och unga i deras egen stödprocess¹, vilket leder till effektivare insatser och ekonomiska fördelar. Trots detta har beslutsfattare ofta sett hälsa och sjukvård som en risk att hantera snarare än en investeringsmöjlighet.

För varje krona investerad i psykisk hälsa:

upp till
14 x
pengarna

Men, det är bevisat att för varje investerad krona i förebyggande arbete, är den genomsnittliga avkastningen 14 kronor² och på lång sikt upp till 60 kronor. Det är därför viktigt att uppmärksamma de positiva exempel som redan finns.

En kommun som använt Ommej för att stödja barn och unga i deras interaktion med socialtjänsten har visat sig kunna spara betydande belopp, omkring 20 000 kronor per barn, utan att ens inkludera de potentiellt ännu större långsiktiga besparingarna.

Att förbise psykisk ohälsa hos unga är inte bara moraliskt felaktigt, utan även ett enormt ekonomiskt misstag.

Nicolina Fransson

Grundare och VD på Ommej

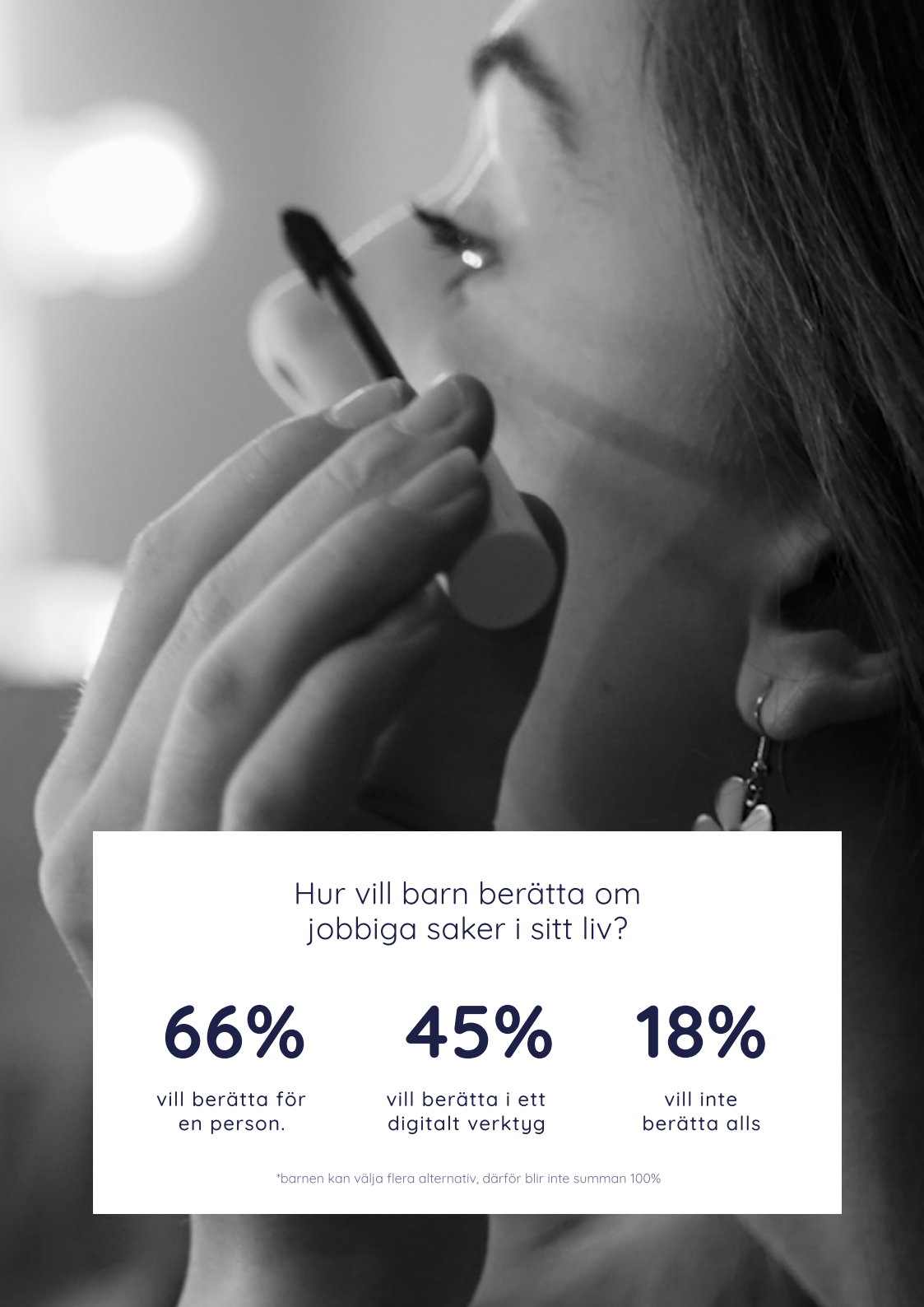
¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset, [Rättighetsbärare eller Problembärare](#), 2017.

² National Library of Medicine, [Return on investment of public health interventions: a systematic review](#), 2017.

“Personligen så har jag haft väldigt stor nytta av verktyget i ett ärende då jag lyckades identifiera en psykisk ohälsa som inte framkommit tidigare i samtal eller utredningar.

Jag tror till och med att verktyget varit ganska så avgörande för barnet, så att jag har kunnat fokusera insatsen på rätt problematik.”

Citat från en handläggare inom Socialtjänsten

Hur vill barn berätta om
jobbiga saker i sitt liv?

66%

vill berätta för
en person.

45%

vill berätta i ett
digitalt verktyg

18%

vill inte
berätta alls

*barnen kan välja flera alternativ, därför blir inte summan 100%

Innehållsförteckning

Förord	4
Ommej-appen	9
Vad gör appen unik?	10
Om rapporten	11
Demografi	12
Skola	13
NPF och skola	13
Vi har inte råd att vänta!	16
Skolstress	18
Själv mord	21
Ommej x Suicide Zero	21
Hur många barn ska behöva dö?	22
Skolstress och självmordstankar	23
Skärmtid	24
Sociala medier och psykisk ohälsa	24
Sociala investeringar	26
Sammanfattning	28
Våra sex uppmaningar	29

Vår vision

Ommejs vision är att bygga en stark ung generation för en hållbar framtid. Vår ambition är att samarbeta med samhällsaktörer för att främja hållbarhet genom att inkludera barn och unga, tidigt identifiera behov och underlätta samverkan mellan verksamheter.

Genom en innovativ och kvalitativ plattform ger vi unga möjlighet att ta kontroll över sina berättelser och delta i beslut som påverkar deras liv. Vi tror att en stark och frisk ung generation är nyckeln till en hållbar framtid och en stark demokrati.

ommej.se

“Det känns lättare att berätta om svåra saker så här.”

- Barn, 8 år

“Tänk om jag hade fått göra detta innan jag träffade BUP, då hade jag inte behövt sitta och prata om det dom tyckte var viktigt.”

- Tjej, 16 år

BAKGRUND

Ommej-appen

Ommej är ett digitalt verktyg för att skapa bättre samtal med barn och unga.

I Ommej, som är gratis att ladda ner, får barn möjlighet att berätta sin egen historia samt lyfta sin oro och sina behov. När barnet får sätta agendan når vi fortare kärnan till grundproblematiken. Verksamheter som socialtjänst, skola och BUP använder sig av Ommej för att förbättra sitt arbete och erbjuda rätt stöd utifrån barn och ungas verkliga behov. Barnet kan acceptera en förfrågan om att dela sin berättelse med en verksamhet som använder Ommej. Verksamheten har tillgång till Ommejs avancerade funktioner som presenterar barnets behov från ett helhetsperspektiv.

Barnet kan på egen hand, utan att vara kopplad till en verksamhet, när som helst bjuda in en viktig vuxen till att ta del av sin berättelse.

Vad gör appen unik?

Dynamisk: Barnen svarar i en interaktiv app som anpassar sig efter varje enskilt barn. Barnets svar identifierar evidensbaserade risk- och resursfaktorer som är personligt relevanta. Ommej är därför ingen digital enkät utan rätt frågor blir ställda till rätt barn.

Effektiv: Appen fångar upp barnets oro och vad barnet önskar hjälp med, vilket möjliggör ett målinriktat stöd samt underlättar handläggning och planering.

Normalisering: Ommej bidrar till kunskapsspridning och normalisering via korta informationsbudskap i film- och textformat.

Stödjande: Barnet får stöd i att själv kunna navigera till lämpliga, trygga och etablerade stödsidor. Via akuta ärenden uppmanas barnet att larma 112.

Risksvar: När ett barn svarar på ett sätt som indikerar en risk ges barnet olika typer av stöd. Till exempel får barnet informativt stöd och tips om var hen kan få hjälp direkt i appen, och appen uppmuntrar till att dela sin berättelse med en viktig vuxen. Om barnet är kopplat till en verksamhet, skickas risksvaren direkt till ansvarig vuxen där.

Om rapporten

Underlaget i rapporten kommer från cirka 1500 barn och ungas svar i Ommej-appen.

Vissa har använt Ommej i samtal med professionella vuxna såsom utredare, behandlare eller personal inom skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård, andra har laddat ner den själv och en del använder den tillsammans med föräldrar. Med hänsyn till sekretess kan vi inte identifiera geografisk plats där barnen bor, inte heller göra skillnad på storstad, landsbygd eller övrig kommuntyp.

Appen är dynamisk vilket betyder att alla barn inte får samma frågor. Beroende på svaren så får barnen fördjupa sig vidare i ämnen som de signalerar att de behöver prata om. Siffror som presenteras i rapporten representerar vad barn har berättat i Ommej-appen. Ommej är ett ständigt pågående samtal där barnets berättelse står i centrum.

Vi har arbetat med dataanalytiker kring att från detta komplexa material identifiera samband och relationer mellan barnens olika berättelser. Vi har utvecklat intelligenta algoritmer (AI) som kan se samband mellan olika berättelser som är svåra för en människa att hitta. Vi har också arbetat med att hitta mönster själva, utifrån den expertis och den långa erfarenhet från arbete med barns psykiska hälsa som finns i teamet. Här har vi tagit hjälp av ett flertal olika metoder för att visualisera och arbeta med datan på nya sätt.

Allt detta har resulterat i denna rapport.

All data vi arbetar med är anonymiserad och inte ens vi kan spåra avsändaren. Data har bara hanterats av behörig personal och aldrig lämnat våra datorer. Den AI som använts har varit lokal, det vill säga data har inte delats med tredje part.

Demografi

I Ommej finns ett integrerat varningssystem som signalerar när evidensbaserade riskfaktorer identifieras på alla nivåer som påverkar barnet: individuella, familjemässiga, skolrelaterade, fritid och online-aktiviteter.

Risker och resurser

Resursfaktorer kan definieras som de faktorer som ökar ett barns möjligheter till en god anpassning och utveckling, trots utmaningar och problem. Riskfaktorer är faktorer som ökar sannolikheten för att barnet utvecklar problem och svårigheter.

Att identifiera barnets risk- och resursfaktorer är viktigt för att få en helhetsbild av deras situation och för att upptäcka grundorsaken till eventuella problem eller utmaningar de kan möta. Genom att förstå både riskfaktorer och resursfaktorer kan man få en mer nyanserad bild av barnets livssituation och enklare identifiera huvudproblemet.

Läs mer på ommej.se om risk- och resursfaktorer

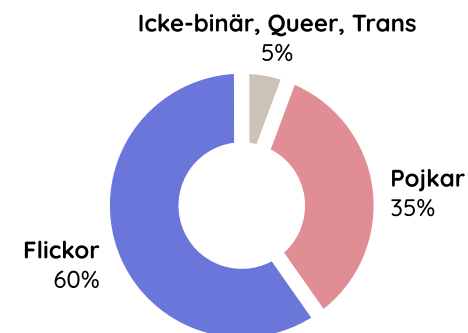

56% av barnen är kopplade till en verksamhet. Av dessa har **9 av 10** angett saker som oroar eller som de önskar hjälp med, i snitt **19 risksvar** per barn.

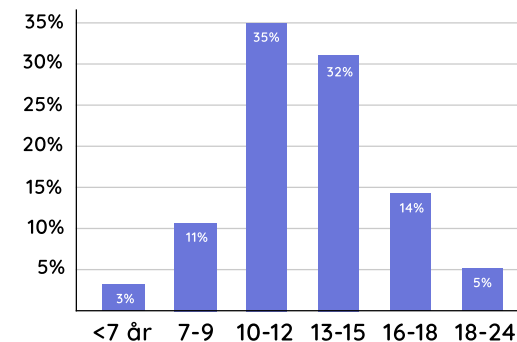

44% av barnen är inte kopplade till någon verksamhet utan har laddat ner appen själv. Av dessa har **8 av 10** angett risksvar och snittet är **23 risksvar** per barn.

Könsfördelning

Åldersfördelning

Det är billigare för huvudmän att bryta skollagen än att följa den!

Tidiga insatser och en inkluderande skola för alla kostar pengar. Enligt skollagen är det skolans skyldighet att erbjuda extra stöd till de elever som behöver det, oavsett om de har en diagnostiserad funktionsnedsättning eller inte. Stödet ska anpassas utifrån elevens individuella behov och förutsättningar.

Men detta är inte en fråga där ansvaret kan läggas på lärare eller specialpedagoger. Barn ska inte betala priset för politiska felprioriteringar eller samhällets systemfel!

“Jag har helt enkelt inte råd att investera långsiktigt - mitt ansvar är att hålla budget i balans.”

- Chef i socialtjänsten

60%

tycker inte om skolan

50%

får inte den hjälp de behöver i skolan

40%

känner att de inte klarar skolan

30%

känner oro över att de inte kan koncentrera sig i skolan

Två av tre skolor mäktar inte med att göra undervisning och kunskapsutveckling tillräckligt tillgänglig för barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning¹.

I början på året sammanställde Riksförbundet Attention rapporten "Om vi bara hade fått hjälp tidigare". Där vittnar vårdnadshavare och anhöriga om stora brister i det vård- och stödsystem som de möter och som präglas av långa köer och bristande samverkan för unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar - NPF².

I Ommej berättar flera barn att de inte kan eller vill gå till skolan. En stor del svarar att de också har ADHD, ADD, autism eller annan funktionsvariation. I Ommej berättar många av de tillfrågade barnen med NPF vidare att de utöver sina svårigheter och stress över skolan även upplever stora problem med exempelvis sömn, ångest och depression.

Ommej är ett sätt för barn och unga att enklare kunna förmedla hur de har det och hur de mår så att vi vuxna också kan hjälpa dem fortare. Och på rätt sätt. För barn med NPF har appen visat sig vara ett alternativ som fungerar väldigt effektivt.

¹ Skolinspektionen - [Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter](#), 2023.

² Attention - [Om vi bara hade fått hjälp tidigare](#), 2023.

“Jag tror inte att det kommer gå bra för mig i framtiden”

60% AV BARN MED
PROBLEMATISK SKOLFRÅNVARO
HAR LÅG FRAMTIDSTRO

Enligt Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, har ungefär tio procent av alla elever i skolan någon form av NPF¹.

En fjärdedel av eleverna med NPF är hemma från skolan helt eller större delen av tiden. Det visar en ny undersökning från Riksförbundet Attention².

En av fyra barn med NPF i Ommej

- har aldrig ork att göra andra saker efter skolan
- vågar aldrig säga till när de inte hänger med på lektionerna
- har fått bilder skickade till sig som de inte vill få
- oroar sig för pengar
- är missnöjd med sin kropp och skadar den i smyg
- har svårt att sova på grund av ångest
- känner sig missförstådda

¹ www.spsm.se

² Attention - [Skrämmande stor okunskap. Inte bara om NPF utan också om skolans skyldigheter](#), 2023.

“Ommej ändrade vårt insatsfokus helt och hållet. Nu samarbetar vi alla mot samma mål och barnet är motiverat.”

Citat från en socialsekreterare efter att ett barn blivit bollat fram och tillbaka. Först i samverkan kunde man identifiera en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

“Det här är ett fantastiskt sätt att hjälpa min son med autism och adhd att kunna sortera i sina känslor. Superfin app och bra designad! Extra positivt är att frågorna är enkelt formulerade och lätta att svara på!”

Citat från mamma till barn med adhd och autism.

“Om Ommej fanns när jag gick i skolan hade det kunnat bli annorlunda, så mycket enklare allt hade varit då!”

Citat från ung vuxen med NPF.

För ökad förståelse och kunskap kring problematisk skolfrånvaro utvecklar Ommej sin app genom att komplettera med fördjupade frågor kopplat till skolfrånvaro.

Läs mer här:

<https://ommej.se/om-ommej/fragor-om-halsa-och-larande>

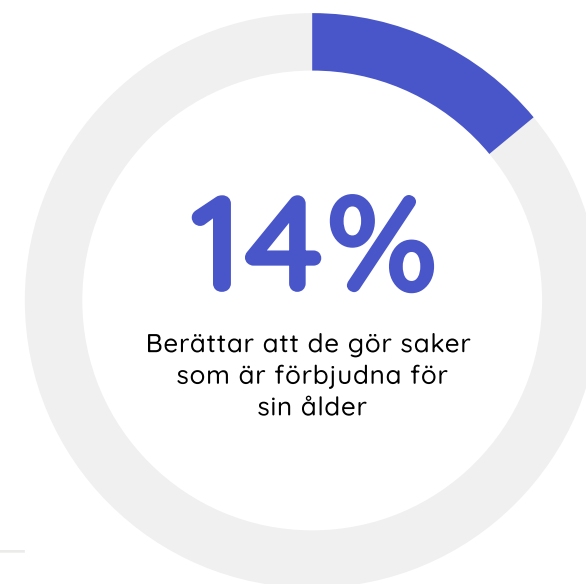
Vi har inte råd att vänta!

Mellan 2018 och 2022 fördubblades antalet barn med problematisk skolfrånvaro¹.

I slutet av läsåret 22/23 saknade en av fyra elever i grundskolan fullständiga slutbetyg att söka sig vidare till gymnasiet med. Resultaten på gymnasienivå visar att var femte elev inte klarade av att ta sin gymnasieexamen². Ett år av utanförskap kostar samhället en halv miljon per person som drabbas³ och varje år beräknas skolmisslyckanden kosta samhället en total förlust på 54 miljarder kronor⁴. Ökat skolmisslyckande och ökad skolstress är två viktiga orsaker till ökningen av psykisk ohälsa bland unga i Sverige.

Statistik visar att unga med låga eller ofullständiga betyg i årskurs 9 löper större risk att:

- begå självmord
- missbruka narkotika eller alkohol
- bli mer inblandade i brottslighet
- bli tonårsföräldrar
- leva på ekonomiskt bistånd⁵

¹ www.rattentillutbildning.se

² www.ekonomifakta.se

³ www.fritid.attention.se

⁴ Ideer för livet: Skandia, [Ungas trygghet och framtidstro](#), 2024.

⁵ www.ideerforlivet.se

“När vi arbetar med barn med problematiskt frånvaro så tappar vi ofta bort deras röst i alla möten mellan vuxna. Ofta mår barnen så pass dåligt att de heller inte orkar uttrycka sig och göra sin röst hörd. Vi vuxna behöver då vara mer kreativa och möta barnen för att få fram deras tankar och åsikter på ett sätt som känns bekvämt för dem. Då är en digital app där barnen får sitta i lugn och ro och svara på frågor ett väldigt bra alternativ. Svaren där kan sedan leda till bra samtal. Jag tror på Ommej-appen för att:

1. barnperspektivet kommer fram på riktigt och barnet får komma till tals på sina egna premisser.
2. barnet får själv sätta agendan och berätta vad hen vill ha hjälp med.
3. barnet slipper att vi vuxengissar.”

Citat från Johanna som jobbar som skolkurator.

Barn vill ha stöd och hjälp när de mår dåligt. I Ommej svarar två tredjedelar av barnen att de vill ha stöd från en fysisk person. Samma siffra presenterar Friends i sin rapport “Barns behov av stöd” där 63 procent uttrycker att de föredrar ett fysisk möte med en kurator eller psykolog framför ett digitalt. Detta eftersom de unga upplever ett ökat krav på att kunna uttrycka sig och att vuxna får svårare att förstå hur de faktiskt mår vid ett digitalt möte¹.

¹ Friends, [Barns behov av stöd](#), 2023.

Skolstress

Enligt en undersökning från Folkhälsomyndigheten upplever hälften av flickorna och ungefär en tredjedel av pojkarna i årskurserna 5 till 9, skolstress¹.

Skolstress är inte ett fenomen som uteslutande är kopplat till misslyckande utan uppstår även från samhällets ökade prestationskultur. Skolstress resulterar ofta i fysiska symtom, oro och obehag inför skolarbetet. En ny studie av Björn Högberg vid Umeå universitet visar att höga skolprestationer inte nödvändigtvis innebär en god psykisk hälsa. Framför allt högpresterande och ambitiösa flickor men även pojkar löper stor risk för psykisk ohälsa på grund av höga prestationskrav².

I Ommej anger 42% att de upplever skolstress ofta eller alltid.

Jag är stressad över

Betygen: **87%**
 Andras krav på mig: **62%**
 Mina egna krav på mig: **66%**
 Kompisars krav på mig: **33%**
 Att passa in: **67%**

Att jag blir stressad av skolan

Oroar mej: **53%**
 Vill jag ha hjälp med: **49%**
 Är lugnt: **22%**

Jag har svårt att sova

På grund av rädsla/oro, ångest eller somatiska besvär **46%**

¹ Folkhälsomyndigheten, [Skolbarns hälsovanor 2021/22](#), 2023.

² Högberg, B., Strandh, M., Hagquist, C. [Gender and secular trends in adolescent mental health over 24 years - The role of school-related stress](#), 2020.

Barn med skolstress svarar

Jag har ibland en känsla av att:

jag klarar inte mer! **80%**

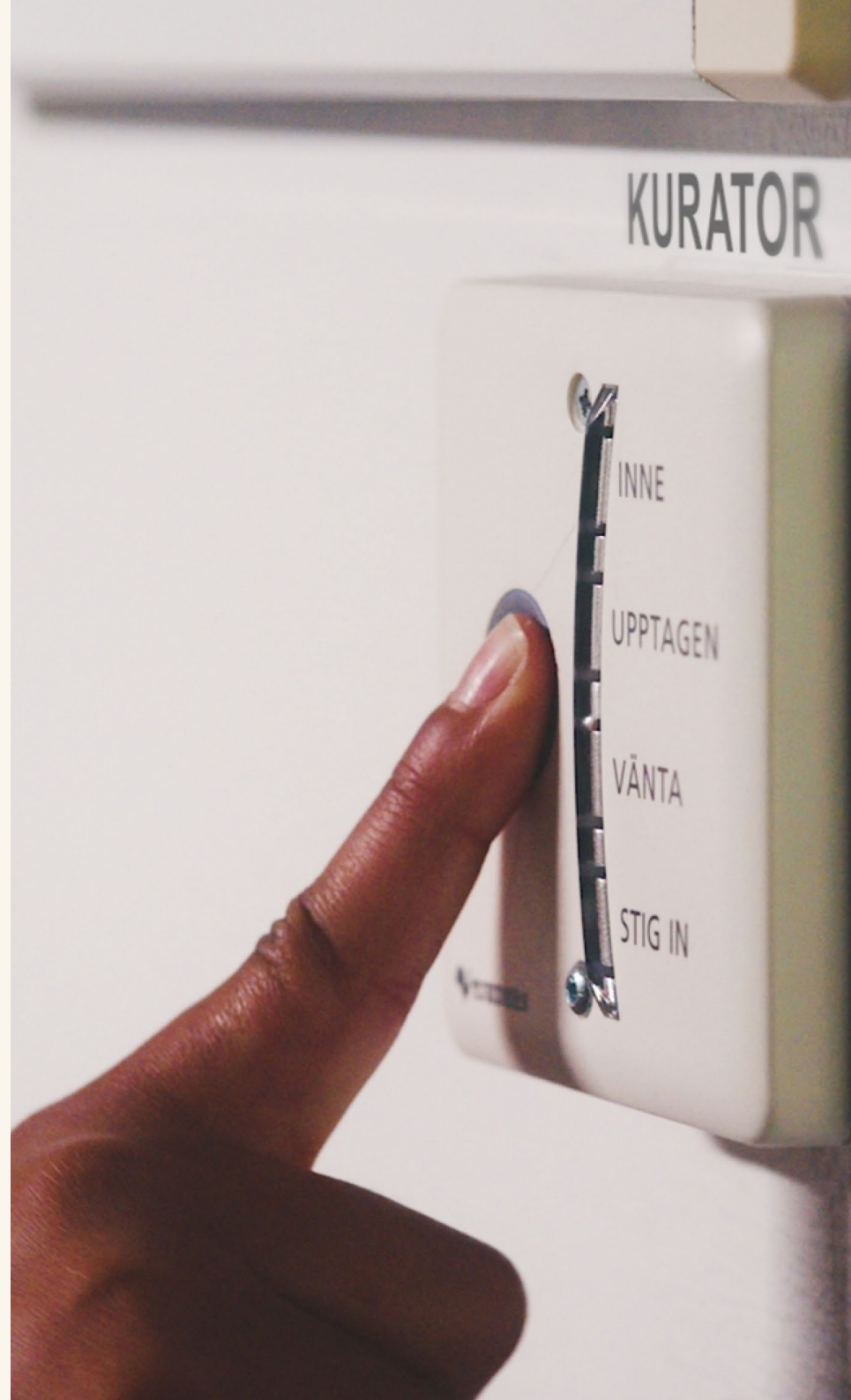
jag orkar inte mer! **87%**

jag står inte ut! **63%**

jag är värdelös! **66%**

jag vill bara försvinna! **76%**

Generellt har gruppen av barn med skolstress kompisar i skolan som de även umgås med, både i skolan och på fritiden. Däremot svarar nästan 60% att de aldrig eller nästan aldrig känner sig nöjda med sig själva.

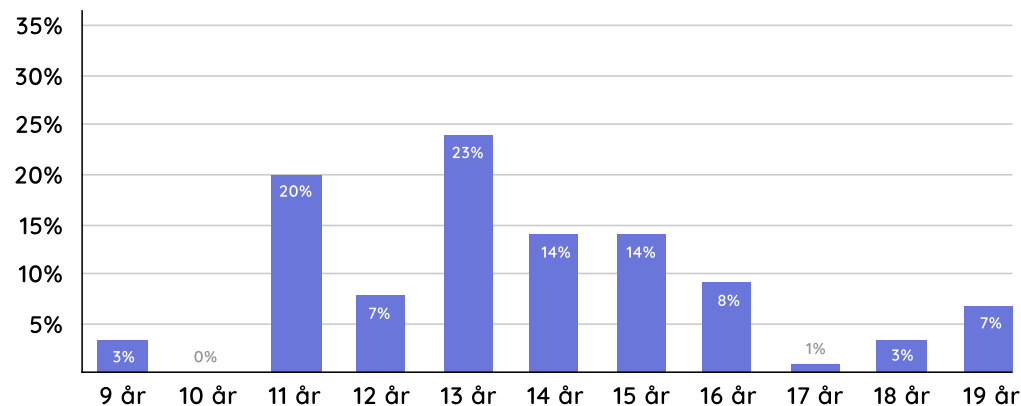

Ommej x Suicide Zero

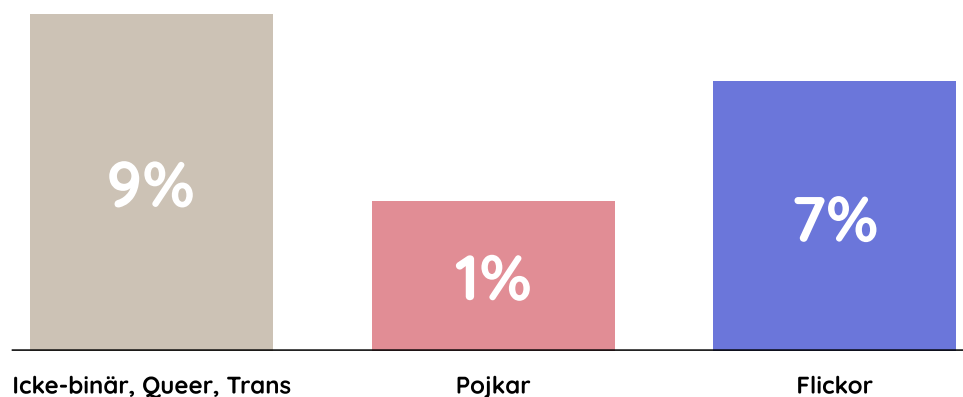
Ommej utvecklas i takt med förändringar i samhället och utifrån barnets eller olika samhällsaktörers behov och perspektiv. Genom att aktivt samarbeta med andra viktiga aktörer och experter inom relevanta områden, stärker Ommej sitt arbete med att öka kunskapen om barn och ungas situation och utsatthet.

2022 dog 126 unga, 10-24 år, i självmord¹. Samarbetet mellan Ommej och Suicide Zero har som huvudmål att sprida kunskap och aktivt förebygga självmord. Genom detta samarbete har Suicide Zero spelat en viktig roll i att kvalitetsgranska Ommejs app. Cirka 5% av barnen i Ommej svarar att dom har tankar om att avsluta sitt liv.

Jag har ibland tankar om att avsluta mitt liv

Jag har tankar på att avsluta mitt eget liv
fördelat på kön på hela gruppen

¹ [Socialstyrelsen dödsorsaksregister](#)

Hur många barn ska behöva dö innan det får börja kosta?

Genom att samla in och analysera barnens svar kan Ommej och Suicide Zero gemensamt lära sig mer om förebyggande åtgärder.

I utbyte får Suicide Zero värdefull statistik från Ommej, vilket ger insikt i barn och ungas egen mentala hälsa och tankar. Genom detta samarbete strävar vi efter att identifiera och förstå de riskfaktorer som är kopplade till självmord, med hopp om att kunna genomföra effektiva förebyggande åtgärder.

Varje liv förlorat i självmord:

7.6
miljoner kr

Siffran baseras på direkta kostnader såsom sjuktransport och läkarvård samt indirekta i form av produktionsbortfall etc. Kostnad för efterlevandes sorg, hälsa och påverkad livskvalitet går inte att mäta¹.

¹ [Myndigheten för samhällsskydd och beredskap](#)

Skolstress är vanligt bland barn med självmordstankar.

Ommej ger vidare en insyn till gruppen barn som svarar att de ibland har tankar om att avsluta sitt liv. Vi hittar indikatorer på en högre grad av skolutmaningar kopplat till stress, krav och prestation.

61% av de barn som haft tankar på att avsluta sitt liv känner alltid stress över skolan (jämfört med 25% av alla barn i urvalet).

Andra indikationer

- 43% tycker aldrig om skolan. (19%)
- 71% är aldrig eller nästan aldrig nöjda med sina prestationer. (29%)
- 85% svarar att de aldrig eller nästan aldrig är nöjda med sig själv. (34%)
- 87% är missnöjda med sitt humör. (44%)
- 83% känner sig aldrig eller nästan aldrig glada. (32%)

Bland de barn med självmordstankar

84% (71%)

känner stress över betyg

82% (56%)

känner stress över att passa in

70% (58%)

känner stress över egna krav

62% (45%)

känner stress över andras krav

32% (22%)

känner stress över kompisars krav

Samband mellan mycket tid på sociala medier och psykisk ohälsa.

Barn tillbringar en stor del av sin tid framför skärm och flera studier pekar på ett samband mellan mycket tid framför sociala medier och ökad risk för psykisk ohälsa¹.

Ommej vill bidra till mer kunskap genom ett underlag som kan korrelera skärmtid med andra aspekter i hela barnets liv. Ommej har därför kompletterats med frågor kopplat till hur barn rör sig på nätet och hur mycket tid de spenderar framför olika plattformar samt deras egna upplevelser av eventuell påverkan. När denna rapport skrivs är underlaget fortfarande begränsat men vi kan utläsa tydliga indikatorer.

På nätet brukar jag

Lägga ut bilder och filmer

Kolla på TikTok

Spela spel

Prata med andra

Titta på Youtube

Kolla på sociala medier

Kolla på bilder/filmer

Annat

Färdig

Hoppa över

Jag tittar på TikTok

Mindre än 2 timmar/dag

2-4 timmar/dag

Mer än 4 timmar/dag

Färdig

Hoppa över

Att jag tittar på TikTok mer än 4 timmar om dagen

Oroar mej

Vill jag ha hjälp med

Är lugnt

Färdig

Hoppa över

¹ Statens medieråd, [Unga medier och psykisk ohälsa](#), 2022.

Barns skärmtid

Barn och unga som spenderar mer än fyra timmar per dag på sociala medier har generellt sett en lägre självkänsla.

I Ommej-appen berättar 58% att de sällan eller aldrig känner sig nöjda med sig själva (26%). Fler än hälften upplever missnöje med sin kropp, sitt ansikte och/eller sitt beteende och uppförande. Detta missnöje är så påtagligt att många av dem undviker att visa sin kropp, använder mycket smink, skadar sig själva i hemlighet, lider av ångest och hoppar över måltider.

När barn och unga uppvisar tecken på problem eller riskbeteenden, är det viktigt att deras interaktioner och erfarenheter på sociala medier tas med i beräkningen. Vuxna bör vara medvetna om hur barns användning av sociala medier kan påverka välmående och beteende, och integrera denna förståelse i sitt stöd och sina strategier för att hjälpa dem mer effektivt.

Varför är det så svårt?

I ryggraden av beslutsfattandet ligger modet att göra rätt. I Sveriges nuvarande samhällsstruktur, som är uppdelad i olika sektorer med egna kortsiktiga budgetar och mål, ställs modet på prov. För att bryta detta krävs kloka och djärva beslutsfattare på högsta nivå och modiga och visionära chefer som är beredda att tänka nytt, bortom befintliga gränser. En av de stora utmaningarna är bristen på en enhetlig metod för att värdera sociala investeringar. Ingen kan garantera att det blir rätt, vilket leder till att beslutsfattare ofta måste väga konkreta, omedelbara frågor mot framtida fördelar som är osäkra och diffusa.

De specifika utmaningarna kan brytas ner enligt följande:

- **Kausalitetsproblemet:** Det är svårt att tydligt koppla en insats till dess direkta hälsoeffekter och förstå vilka insatser som ger vilka resultat.
- **Fördröjningsproblemet:** Effekterna av en insats kan ta lång tid att visa sig, vilket ibland gör sambandet mellan insats och resultat oklart eller osynligt.
- **Kortsiktighetsproblemet:** Ettåriga budgetcykler i offentliga beslutssystem begränsar fokus till kortfristiga resultat snarare än långsiktiga effekter.
- **Bristen på ett socialt investeringsperspektiv:** Sociala insatser ses enbart som kostnader i budgetsystemen, till skillnad från fysisk infrastruktur där balans mellan kostnader och investeringar beaktas.
- **Omfördelningsproblemet:** Åtgärder som vidtas av en part kan påverka andra parter, både positivt och negativt.

Barnen svarar:

**Den eller dessa pussar,
kramar eller tar på mig på ett
sätt som jag inte tycker om
när ingen annan ser.**

Lärare, lillebror, bonuspappa, storebror, kompis,
familjehemspappa, mamma, lillasyster, pappa, morfar...

“Vi hade nyligen infört Ommej inom elevhälsan och påbörjat processen med att låta elever svara i Ommej före sina möten med kuratorn.

I ett av de fall som vi hanterade i mellanstadiet observerade vi tydligt att eleven och dennes syskon befann sig i en situation med övergrepp i hemmet. Detta ledde omedelbart till en anmälan till socialtjänsten, som kunde agera snabbt.

Vi blev själva förvånade hur snabbt vi kunde erhålla denna avgörande information, då det normalt tar betydligt längre tid för elevhälsan att upptäcka och agera i liknande situationer.”

Citat från en skolkurator

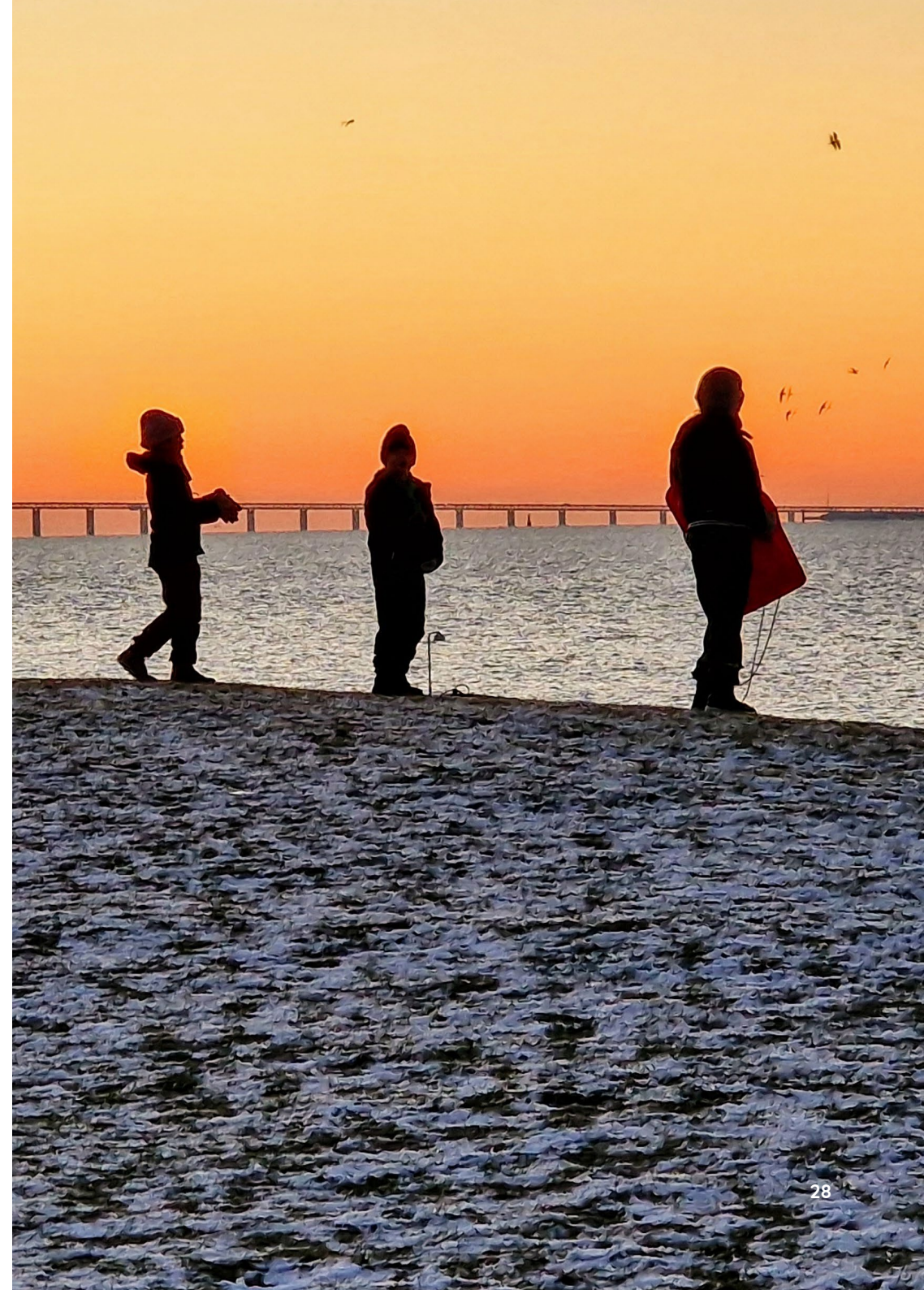
HUR KOMMER VI FRAMÅT?

Sammanfattning

Vuxna i kontakt med barn och unga behöver förutsättningar för att kunna och våga se hela barnet, lyssna på dess berättelse och ta del av deras behov. Detta måste inte innebära att den som tar emot barnens berättelse också är den som ska hjälpa barnet. Men så länge ingen kan eller vågar se helheten, av rädsla för att inte kunna hjälpa tillräckligt, kommer barns behov falla mellan de organisatoriska stolarna. Vi på Ommej möter dagligen verksamheter som drivs av ambitionen att göra rätt men som behöver bättre förutsättningar för att komma vidare.

Ommej uppmanar till:

- beslut efter faktiska behov
- långsiktighet
- efterlevnad av barnkonventionen
- samhällsekonomiska analyser
- tidigt förebyggande insatser
- samverkan

Våra sex uppmaningar

Beslut efter faktiska behov

Beslut som fattas på grupper av barn ska också grunda sig på kartläggningar av barns faktiska behov och de lokala risker som kan påverka en stor mängd barn. Kartläggningar är avgörande för att kunna identifiera och förstå de specifika utmaningar och utsattheter som barn står inför. Genom att noggrant analysera den aktuella situationen och de potentiella riskerna kan man fatta informerade beslut som syftar till att skydda och stödja barnen på bästa möjliga sätt med hälsofrämjande insatser.

Långsiktighet

Långsiktig budgetplanering ger stabilitet och förutsägbarhet. För att säkerställa att resurser används på ett sätt som maximerar fördelningseffekter och stödjer barns långsiktiga hälsa och utveckling krävs förutsättningar för en långsiktig budgetplanering. Verksamheter behöver fokusera på att investera i förebyggande åtgärder och tidigt ingripande, vilket kan minska risken för problem och komplikationer på lång sikt. Det innebär också att barnens specifika behov kan beaktas och resurser kan allokeras på ett effektivt sätt för att möta dessa behov.

Efterlevnad av barnkonventionen

För att säkerställa att barn och unga får sina rättigheter respekterade behövs förutsättningar för att vuxna på alla nivåer ska vara välinformerade om barnens liv. Genom att vara väl uppdaterade om barnens situation och behov kan vuxna effektivt anpassa och genomföra olika insatser för att möta dessa behov på bästa möjliga sätt. När barn ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och idéer får de en plattform där de kan vara delaktiga i beslutsprocesser som påverkar deras eget liv. Barns delaktighet och inflytande är inte ett val, det är en grundläggande rättighet.

Samhällsekonomiska analyser

Genom att utföra samhällsekonomiska analyser med fokus på barns och ungdomars psykiska hälsa kan beslutsfattare få stöd för att ta välgrundade beslut om resursfördelning. Det är också viktigt att ta hänsyn till övergripande effekter som sträcker sig över olika sektorer. På så sätt kan beslutsfattare få en bättre förståelse för hur resursfördelning kan påverka barns och ungdomars psykiska hälsa, samt samhället som helhet nu och på sikt.

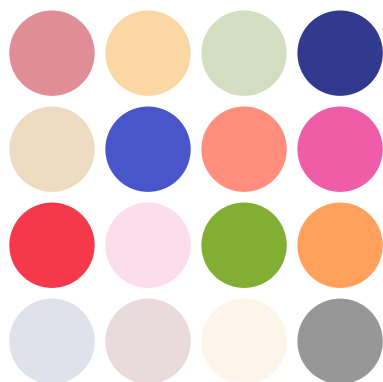
Tidigt förebyggande insatser

Att skolan och elevhälsan har adekvata kunskaper och resurser för att lyssna på barns behov, samt möjlighet till samverkan med andra instanser, är avgörande för att barn ska få det stöd och den hjälp de behöver i tid. Det främjar både individuell utveckling och förebyggande arbete vilket på sikt gynnar alla barns hälsa och välbefinnande.

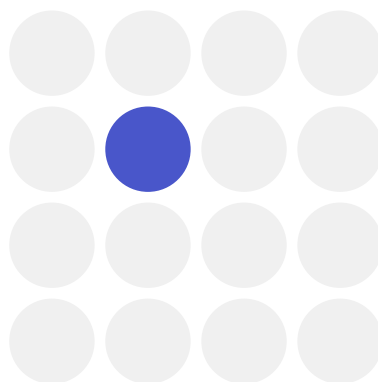
Samverkan

För att säkerställa att inget barns behov förbises är det viktigt att politiskt styrda verksamheter samverkar och utformar strukturer som omfattar hela barnets perspektiv. Det innebär att olika aktörer inom exempelvis utbildning, hälso- och sjukvård, socialtjänst och fritidsverksamhet samarbetar för att erbjuda en helhetsbild av barnets situation och behov.

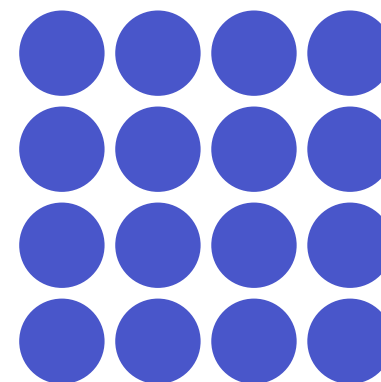
#slutavuxengissa

Ett barns dag

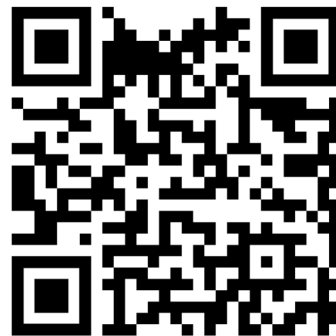

Vad du ser

Vad du antar

När vuxna inte är medvetna om att tolkningar baseras på egna antaganden från ett vuxenperspektiv finns risken för missförstånd. För att undvika detta är det viktigt att möjliggöra en mer inkluderande och tillgänglig kommunikation som skapar förutsättningar för delaktighet och inflytande. Begreppet "vuxengissning" är myntat av Linda Leveau, Kvinnojouren i Lund. Läs mer i [Lindas Handbok för delaktighet i verksamhetsutveckling](#).

**Läs rapporten
online**

ommej.se/rapport

Ommej

En hållbar framtid
börjar med våra barn.

Nordic
Innovation

En av nordens 5 bästa
hälsoinnovationer.

ommej.se

